

Beļģijas Latviešu Ziņas

Nr. 12

www.latviesi.be

2008. gada novembris

Labdien!

Pirmsvētku noskaņojumā nododam jums lasīšanai jauno „BLZ” izlaidumu. Ceram, ka tajā atradīsiet sev daudz interesanta.

Latvijā norit sparīga gatavošanās Valsts jubilejas svētkiem. Arī Briselē iecerēti vairāki svētku sarīkojumi-16.novembrī dievkalpojums un 29.novembrī saviesīgs vakars ar daugavpiliešu izrādi „Mana Latvija”. Uz tiem visi laipni aicināti!

Izrādes centrā būs ugunskurs – simbols, kas apvieno tautu svētkos un apvieno cilvēkus pie ģimenes pavarda. “Mēs gribam sākt ar to vienotības izjūtu, kāda ir Dziesmu svētkos, tāpēc mūsu izrādes varoņi satiekas pie ugunsкура tieši pēc svētkiem – pozitīvi noskaņotais un cerīgais pāris, kā arī jaunais biznesmenis, kas ir visā vīlies”, tā H. Petrockis, izrādes režisors. Šī izrāde nav nodeva patriotismam, bet gan aicina paskatīties uz Latvijā notiekošo no dažādiem viedokļiem. Tas būs aicinājums uz pārdomām par to, kā saprotam jēdzienu- Latvija.

Intervijā „Rīgas Laikam” Krievijas cilvēktiesību aktīvistis S. Kovaļova atzīmē, ka patriotisms ir „tāda intuitīva, dabiska ksenofobija, ko izmanto politiķi”, taču „atbildības sajūta par to vietu, kur tu dzīvo, tas ir kaut kas pavisam cits”. Šajā ziņā esam līdzatbildīgi par Latvijā notiekošo, jo Latvija ir tāda, kādu mēs to paši veidojam. Taču, kā parāda pasaules finanšu krīze, ir labi, ka ir valsts, pie kuras pieslieties grūtos brīžos. Latvija ir un paliks latviešu „alma mater”.

Ir lietas, kuras nevar svinēt vienatnē. Valstssvētki ir viena no tām. Latviešiem ir jāsatiekas ne tikai Dziesmu svētkos, bet arī reizi gadā, lai atgādinātu pasaulei, ka mūsu valsts mums joprojām ir svarīga. Lai apliecinātu, ka, svētkus svinot, spējam ar ziedojumiem palīdzēt arī grūtībās nonākušajiem. Tāpēc nāciet, ņemot līdzi savus bērnus un draugus! Lai redz, ka latvieši dzīvo ne tikai laukos, bet arī šeit, Briselē.

Iedegsimies kopā par Latviju!

Redakcija

VĒLĒJUMS LATVIJAI

90 vārdi Latvijas 90 gadiem

Es vēlu TEV, Latvija,
Daudz ziedošus laukus un kalnus,
Zilu jūru pilnu dzintariem,
Skaisti ziedošus tīrumus,
Brīnišķīgi zvaigžņotus vakarus,
Zaļus mežus, zilus ūdeņus,
Puķainus un dabīgus laukus!

Rīcā ir daudz skaisti torņi
Un gudri cilvēki.

Latvija! Esi gudra,
Skaista, zila, zaļa, pasakaina,
Cilvēku un dzīvnieku pilna,
Esi ziedoša!

Es vēlu TEV, Latvija,
Daudz bagātību-
Ceļus, tiltus un tuneļus,
Mašīnas un lidmašīnas,
Trolejbusus, tramvajus,
Kafejnīcas, restorānus un ēdienus,
Mājas, skursteņus un liftus,
Suņus, kaķus, zosis un laivas,
Meistarus,
Počas, sirsniņas un krāsas...

Latvija! Tu esi kā bante
Un raiba kā rudens!

Aleksandra, Anete, Beatrise, Līva, Karīna un Kārlis -
Briseles Latviešu skoliņa

Notikumi

6.-30.novembrī Tautas lietišķās mākslas darbu izstāde Briseles pilsētas folkloras mājā, Rue du Chêne, 19, 1000 Bruxelles. Anitas Kovjazinas dzinara rotas un Dagnijas Kupčes Piebalgas lielie lakati.

12.novembrī pieņemšana diplomātiskajam korpusam sadarbībā ar Briseles pilsētas mēriju.

13.novembrī Jāņa Medņa fotoizstādes „Zils, Balts, Zaļš” (ar Raimonda Tīgula muzikālo noformējumu) atklāšana Flandrijas ĀM telpās, Boudewijngebouw, Boudewijnlaan 30, 1000 Bruxelles sadarbībā ar Flandrijas administrāciju.

16.novembrī 14:00 Valstssvētku ekumēniskais dievkalpojums Sv. Antuāna baznīcā, rue au Beurre 1, 1000 Bruxelles. Pēc dievkalpojuma neformāla pasēdēšana kafejnīcā ‘Pain Quotidien’, rue Antoine Dansart 16, 1000 Bruxelles.

20.novembrī pieņemšana par godu valsts svētkiem Luksemburgā sadarbībā ar Goda konsulu H.Diederich.

21.novembrī 20:00 Briseles Latviešu kora un Lēvenes kora sadraudzības koncerts LR Pārstāvniecības ES telpās, Av. des Arts 23, 1000 Bruxelles.

28.-29.novembrī Jaunā Rīgas teātra izrāde “Klusuma skaņas” Beļģijā Tournai, starptautiskā festivāla Next ietvaros. Informācija www.nextfestival.eu.

29.novembrī 18:30 Latviešu biedrības Beļģijā rīkots saviesīgs vakars, veltīts Latvijas 90-gadei. Daugavpils teātra izrāde “Mana Latvija”. LR Pārstāvniecības ES telpās, Av. des Arts 23, 1000 Bruxelles.

30.novembrī 17:00 radošais vakars kopā ar Daugavpils teātra aktieriem rue de Neck 22, 1081 Koekelberg.

Informācija: www.latviesi.be.

Lielā jubileja jānosvin godam!

Kā jau apaļas jubilejas reizē pienākas, šogad valstssvētku svinības būs plašas arī Briselē, tās risināsies visa mēneša garumā.

16. novembrī plkst. 14:00 Briselē, St. Nicolas baznīcā, Rue au Beurre 1, B-1000, notiks Valstssvētku ekumēniskais dievkalpojums.

Dievkalpojumu vadīs monsinjors Pēteris Dupats, Kolkas, Rojas un Dundagas draudžu prāvests Toms Priedoliņš un Latviešu evaņģēliski luteriskās Baznīcas ārpus Latvijas prāvests Klāvs Bērziņš. Tie, kas pēc dievkalpojuma vēlēties vēl brīdi pabūt kopā pie kafijas vai tējas tases, tiks aicināti doties uz “Pain Quotidien” rue Antoine Dansart 16, 1000 Bruxelles.

29.novembrī

plkst. 18:30
L a t v i e š u
b i e d r ī b a
Beļģijā aicina

uz saviesīgu vakaru Latvijas pārstāvniecības ES telpās, Av. des Arts 23, 1000 Bruxelles. Daugavpils teātris šajā vakarā izrādīs īpaši Latvijas jubilejai veidotu izrādi “Mana Latvija”. Tās centrā būs ugunskurs, kas vienmēr ir bijis cilvēku vienotības simbols. Pie tā tiek izrunātas un izdziedātas tautas sāpes un prieks. Pie šī ugunsкура tiek aicināti skatītāji - kopā dziedāt, kopā sildīties. Izrādē izmantojam latviešu autoru dzeju un prozu par Latviju, sākot no Rūdolfa Blaumaņa un beidzot ar Māru Zālīti. Aktieri izdzīvos Latvijas vēsturi no valsts idejas dzimšanas brīža līdz šodienai, sarunājoties un diskutējot ar skatītāju gan par latviešu strēlniekiem, gan šī gada aktualitāti - tautas nobalsošanu. Izrādes tēli reizēm būs sarūgtināti, reizēm - lepni vai savīļoti, vai skaudīgi... Izrāde ir muzikāla. Tie nav tikai

vārdi, ka latvieši ir dziedātāju tauta. Pēc izrādes redzēto varēs pārspriest pie vīna glāzes un baudot latviskas uzkodas. Būs padomāts par bērniem. Šajā laikā Pārstāvniecības telpās būs skatāma arī izstāde „Eiropas pilsētas Latvijas mākslinieku gleznās”. Dalības maksa ar priekšmaksājumu līdz 26. novembrim LBB kontā 340-1825310-02 pieaugušajiem 20 eiro, jauniešiem līdz 25 gadiem un LBB biedriem - 10 eiro. Pasākuma dienā ieejas maksa attiecīgi 30 un 20 eiro. Bērniem līdz 12 gadiem - bez maksas. Piedaloties sniegsiet atbalstu gūtībās nonākušajiem, jo 5 eiro no katra dalībnieka tiks ziedota labdarībai.

30. novembrī

plkst. 17:00 rue de Neck 22, B-1081 Koekelberg, radošais

vakars ar Daugavpils teātra aktieru līdzdalību. Mājīgā atmosfērā varēsiet klausīties dzeju un mūziku, baudīt tēju un nodoties sarunām. Interesentiem lūgums pieteikties pie Alda (tālrunis 0477770411).

Par to, lai Latvijas vārds izskanētu arī Briselē, rūpēsies Latvijas vēstniecība. Jau 6. novembrī Briseles pilsētas folkloras mājā tika atklāta tautas lietišķās mākslas darbu izstāde, kurā skatāmas dzintara rotas un lakati. Savukārt 13. novembrī Flandrijas Ārlietu ministrijas telpās tiks atklāta Jāņa Medņa fotoizstāde “Zils. Balts. Zaļš”. Kā ierasts, Latvijas diplomātiskās pārstāvniecības rīkos arī pieņemšanas Briselē un Luksemburgā. ▲

Briseles Latviešu koris Londonā

Irita Kīse, foto Jean-Jacques t'Serstevens

‘Brīnišķīgi! Kolosāli! Tik labi, kā nekad!’ Ar skaļiem epitetiem neskopojās tie Briseles Latviešu kora dalībnieki, kas bija devušies uz Londonu, kur 1.novembrī Londonas Latviešu koris svinēja savu 60 gadu jubileju un ciemos bija uzaicinājis arī tuvākos kaimiņus - “Straumēnu” kori no Anglijas vidienes, Īrijas latviešu kori “eLVē” un briseliēšus. Viesi ar savu uzstāšanos kuplināja jubilejas koncertu greznajā Royal Over-Seas League namā, kas noslēdzās ar varenu, simts dziedātāju lielu kopkori.

Ar šo koncertu Londonā tika ievadīts ‘Latvijas novembris’ – sarīkojumu virkne, kas veltīta Latvijas 90 gadu neatkarības pasludināšanas atzīmēšanai. Arī pirms sešdesmit gadiem Londonas kora pirmā uzstāšanās bija 18.novembra sarīkojumā. Toreiz koris tikai pēc trīs mēnešu mēģinājumiem bija sagataojis četras dziesmas, kuras bija arī šī jubilejas koncerta repertuārā - ‘Senatne’, ‘Tumša nakte, zaļa zāle’, ‘Gaismas pils’ un ‘Ej, saulīte,

drīz pie Dieva’. Pēdējā dziesma ir kora dibinātāja un diriģenta Alberta Jēruma paša sacerēta. Tagad kora diriģente ir Lilija Zobens, pie diriģenta pulsts stājas arī viņas dzīvesbiedrs Leslijs Īsts un meita

Andra. Tāpat kā pirms 60 gadiem, arī tagad korī lielākā daļa dziedātāju ir dzimuši un auguši Latvijā. Kora dziedāšana dod jauniebraucējiem iespēju veidot saiknes ar citiem tautiešiem, uzturēt latviešu valodu un tradīcijas.

Briseles korim tā bija laba iespēja stiprināt saiknes arī savā starpā, jo šis bija kora pirmais kopīgais brauciens.

‘Tik labi, kā šoreiz, koris vēl nekad nebija nodziedājis,’ ir pārliecināta diriģente Gita Pāvila. Vēlāk, kad Daugavas Vanagu namā bija nopūstas svecītes jubilejas kļiņģerī, pie klavierēm sēdās Briseles kora

koncertmeistars Mareks Kovaļevskis, un dziedāšana varēja turpināties. Briseles kora bass Jānis Folkmanis, kurš iejutās arī namatēva lomā, jo ilgu laiku bijis Londonas kora dalībnieks, pastāstīja, ka šādā radošā atmosfērā vienmēr notikuši Londonas latviešu

kopīgie pasākumi.

Briseles dziedātājiem šis noteikti nebūs pēdējais kopīgais brauciens, koris centīsies uzturēt saikni ar jauniegūtajiem draugiem. Iespējams, ka par tādiem kļūs arī Lēvenes koris latviešu diriģenta I.Sprīņa vadībā. 21.novembrī abi kori tiksies sadraudzības koncertā Latvijas Pārštāvniecības ES telpās. ▲

Sadanco briseliēši un dobelnieki

Andra Baltmane, foto Kristīne Venšava-Goldmane

Dobeles rajona Ģimenes atbalsta centra „Lejasstrazdi” deju grupa kopā sadanco jau 8 gadus. Oktobra beigās bērni un jaunieši viesojās Beļģijā, lai iegūtu zināšanas par Eiropas Savienības instiūcijām, apmeklējot Eiropas Parlamentu, un lai sadancotos ar Briseles latviešu deju grupu. Lejasstrazdu

dejojātāju bija sagatavojuši latviešu deju programmu, pārliecināti parādot, ka etnogrāfiskā deja vēl arvien ir Latvijas deju kolektīvu repertuārā. Dobelnieki pārsteidza Briseles dejojātus un skatītājus arī ar atraktīvu līnijdeju izpildījumu, aicinot visus klātesošos ļauties dejai un ne vien tradicionālā līnijdeju

pavadījumā, bet arī „Prāta Vētras” mūzikai un radošai interpretācijai. Draudzīgā gaisotnē tika baudīti Briseles dejojātāju sarūpēti kārumi un no Lejasstrazdiem ciemakukulim atvestie pīrādziņi. Pasākumu laipni atbalstīja LR Pārštāvniecība ES, LR vēstniecības un Eiropas Parlamentā strādājošo latvieši. ▲

Latviešu organizācijas pasaulē: vakar, šodien, rīt?

Aldis Austers

2008.gada 20.septembrī Briselē, noslēdzot Eiropas Latviešu apvienības gada sanākumi, Latvijas pārstāvēniecībā ES tika noturēta publiska diskusija par latviešu organizācijām pasaulē. Šīs diskusijas mērķis bija palūkoties uz problēmām, ar kurām sastopas latviešu organizācijas pasaulē un izvērtēt to nākotnes perspektīvas, ņemot vērā tādus faktoros kā asociāciju kultūra, latviskā identitāte modernā pasaulē, organizāciju vērtību orientācija, attiecības ar Latvijas valsti un sabiedrību.

Pētniecībā latviešu diasporas jautājumam līdz šim nav pievērstas daudz uzmanības, lai gan diasporu ietekme uz latviešu pašnoteikšanās ideju un Latvijā notiekošajiem procesiem ir bijusi nozīmīga. Cilvēku mobilitāte pieaug, tāpēc arī nākotnē liela Latvijas sabiedrības daļa pastāvīgi atradīsies ārpus Latvijas. Daļa no tās zaudēs teritoriālo un, iespējams, arī politisko saikni ar dzimteni, tomēr vēlēsies turpināt sevi identificēt ar latvietību un Latvijas kultūru. Rodas jautājums - kādā veidā šie cilvēki reaģēs uz latviskās identitātes konfliktu ar citām, jauniegūtajām identitātēm? Vai apvienošanās biedrībās tiks uzlūkota kā risinājums? Ja jā, vai vecās trimdas struktūras būs spējīgas nodrošināt platformu jaunu asociāciju attīstībai? Kādam būtu jābūt valsts politikai?

Emigrācijas latviešu nevien-
dabība bija pirmā lieta, kuru uzsvēra diskusijas moderators, politologs I.Ījabs. Proti, sociālajās zinātnēs runā par četriem tradicionāliem diasporu tipiem - izdzīto (armēņu ebreju), darba, imperiālo (krievi, francūži, spāņi u.c.) un tirgotāju (ķīniešu) diasporām. Praksē šie tipi pārklājas, arī latviešu gadījumā, tāpēc terminu „diaspora” pareizāk ir lietot daudzskaitlī. Latviešiem lielākā ir izraidīto grupa, kuru papildina ekonomiskie emigranti; no migrācijas impērijas iekšienē ir veidojušās latviešu kopas Krievijā un Gruzijā. Būtiski ir atzīmēt, ka katru diasporu raksturo savas īpatnības, kuras nereti ir šķērslis plašas savstarpējas sadarbības veidošanai. Diasporu savdabību diktē tādi faktori, kā diasporas sociālais stāvoklis (inteliģenti vai strādnieki), vecums (pēckara vai modernā paaudze), sociālā pieredze (liberālisma vai padomju), mītnes zemes politiskā kultūra (demokrātija vai autokrātija). Rietumu puslodes trimdas latvieši, it īpaši Ziemeļamerikā, ir

izveidojuši labi organizētu tīklu, kuru esot apskaudis pat Zviedrijas vēstnieks Kanādā, ar zināmu lepnumu uzsvēra diskusijas viesis, PBLA priekšsēdis M.Sausiņš. Savukārt situācija austrumos, pārsvarā bijušās PSRS valstīs, ir stipri atšķirīga, atzina ĀM speciālo uzdevumu vēstnieks J.Audariņš. Tur latviešu kopienas veidojas slinki, bet tās, kuras pastāv, nav politiski ietekmīgas un ir lielā mērā atkarīgas no Latvijas valdības palīdzības.

Ivars Ījabs

Ja vairums klasisko emigrācijas biedrību ir veidotas pēc slēgta nacionālā principa, lai aizstāvētu latvisko identitāti pret iznīkšanu, tad šobrīd ar vien populārākas kļūst sadraudzības organizācijas ar mītnes zemes iedzīvotājiem, piem. Latviešu-somu ģimeņu biedrība „Laivas”. Joprojām ļoti nozīmīgas ir trimdas politiskās organizācijas, kuras pārsvarā ir zemju centrālās organizācijas, piemēram, latviešu nacionālās komitejas, padomes, apvienības, arī ELA un PBLA. Pastāv arī specifisko interešu organizācijas, piemēram, studentu korporāciju kopas, reliģiskās organizācijas, fondi. Paraleli formālajām kopībām darbojas neformālie nodibinājumi - sporta un hobiju klubi, kori, deju grupas, skolas.

Dace Lutere-Thuemmel

Trimdai novecojoties un nenotiekot paaudžu maiņai, trimdas aktīvistu skaits strauji sarūk, savukārt jaunās emigrācijas latviešu iesaistīšanas vecajās organizācijās nav pietiekami aktīva. Tas rada satraukumu. „Ir saprotams, ka tie laiki, kad cilvēki lauzās amatos ar varu, ir sen pagājuši,” atzīmēja Zviedrijas Latviešu centrālās padomes pārstāve M.Hoogland-Krasts, tomēr, kā piebilda M.Sausiņš, cilvēki veido organizācijas, lai apmierinātu kādas vajadzības, lai uzlabotu savu dzīvi, tāpēc ir grūti izprotama cilvēku nevēlēšanās pašiem sev palīdzēt. Pieredze liecinot, ka

Lāsma Vaiče

cilvēki, kuri iesaistās organizāciju darbā, ir profesionāli veiksmīgāki. Latviešu kopības Vācijā priekšsēdis A.Zemītis atgādināja par savu vecāku pieredzi, kuri nonākot trimdā un perfekti nepārvaldot vietējo valodu, nesaskatīja citas alternatīvas, kā palikt kopā ar citiem latviešiem, „lai spētu intelektuāli izmainīt domas un emocionāli pareizi audzināt bērnus.” Identitāti nevar mainīt kā zeķes; pat labas valodas zināšanas negarantē pilntiesīgu līdzdalību vietējā sabiedrībā, tāpēc latvieši, nenākot kopā,

sevi zināmā mērā apdala.

I.Ījaba skatījumā iemesli, kāpēc jauni cilvēki neiesaistās, ir meklējami Latvijas asociāciju kultūras īpatnībās. Saskaņā ar sociālā kapitāla teoriju tās demokrātiskās sabiedrības, kurās ir augsts asociāciju līmenis, ir ekonomiski un politiski veiksmīgākas, jo asociācijas māca cilvēkiem sadarboties, pakārtot egoistiskas dispozīcijas kopīgiem mērķiem un, pats galvenais, veicina savstarpējo uzticēšanos. Diemžēl Latvijā asociāciju kultūra ir ļoti bēdīgā stāvoklī. Salīdzinājumam - ja ASV vidējais asociāciju rādītājs uz katru iedzīvotāju ir 3,4, Somijā 2,5, tad Latvijas gadījumā tas ir zemākais Eiropā, proti, 0,9. Tomēr latvieši savās problēmas nav vientuļi, piebilda I.Ījabs, jo visā pasaulē vērojama tradicionālo asociāciju formu mazināšanās, pat ASV, kurās pilsoniskās asociācijas tiek uzlūktas kā fundamentāli nozīmīgas jau kopš 18.gs. Palielinoties cilvēku mobilitātei un informāciju tehnoloģijām attīstās tādi sociāli fenomenī kā identitātes deterritorializācija un virtuālās kopienas. Cilvēki, no vienas puses, zaudē piesaisti noteiktai teritorijai; no otras puses - izmantojot internetu, veido kopības pēc hobijiem, dzīves veida un citām interesēm, tādējādi veicinot tradicionālo kopienu iršanu. Latviešu gadījumā papildus faktors, kurš liedz veidoties plašām etniskām kopienām, ir sociālās atšķirības, kuras iespējams novērot starp labi izglītotajiem un situētajiem trimdas latviešiem un no Latvijas izceļojušajiem strādniekiem.

Arī ĪUMSIL sekretariāta pārstāves L.Vaičes skatījumā trimdas organizāciju problēmās jūtamas paralēles ar Latvijā notiekošo, proti, ka sabiedrībai trūkst ticības organizāciju potenciālam. Dominē viedoklis, ka sabiedriskā darbība prasa tikai ieguldījumus, tāpēc aizņemta ar pamatvajadzību apmierināšanu, sabiedrība ignorē tos ieguvumus, ko šīs organizācijas varētu dot. Tamdēļ ir nepieciešams ievērojams izglītošanas darbs, lai lauztu iesakņojušos stereotipus un sagatavotu jaunus līderus.

Katrai rungai divi gali - arī organizācijām būtu jāpārvērtē sava darbība, uzsvēra vairāki diskusijas dalībnieki. „Tā ir fundamentāla kļūda, mēģināt šodienas kardināli atšķirīgajai situācijai bāzt virsū vecās struktūras ar ticību, ka uz Marsa vēl joprojām zied ābeles,” daiļrunīgi stāvoklī raksturoja teologs N.Kamergrauzis. Cilvēki neiesaistās tāpēc, ka nesaskata jēgu tādās biedrībās, kādas tās ir šodien, atzina sabiedrisko attiecību speciāliste Ž.Vegnere un žurnālists Ģ.Salmgriezis. Ilgas pēc dzimtenes un draugiem iespējams apmierināt, izmantojot „Ryanair” pakalpojumus, savukārt tautisko

lepnumu var apliecināt, aicinot citu tautību draugus uz vakariņām ar latviešu ēdieniem. Biedrības nevar konkurēt ar virtuālajām kopienām kā 'draugi.lv' vai 'facebook.com', tāpēc to nedaudzajiem aktīvistiem būtu jāfokussējas uz cilvēkus mobilizējošām idejām. Arī vēsturnieks G.Apals atzina, ka biedrības ir zaudējušas vērtību orientāciju un faktiski nodarbojas ar rituālu atražošanu. Biedrības iegūtu daudz vairāk, ja apelētu pie tradicionālām vērtībām, piemēram, aktīvāk popularizējot filmu „Padomju stāsts” vai arī nākot ar kopīgu aicinājumu Gruzijas jautājumā.

I.Ījabs bija skeptisks par cilvēku vēlmī piedalīties politikā, tāpēc hipotēze par politiskās dimensijas pastiprināšanu var būt neveiksmīga. Jauni kopīgās identitātes pamati būtu drīzāk jāmeklē plašākā latviskuma izpratnē, kurš balstītos ne tikai uz etnogrāfiskām tradīcijām, bet izceļot latvieti kā veiksmīgu, modernu, idejām atvērtu profesionāli, kurš ir piemērots dzīvei globālā pasaulē. Šajā ziņā diskusijas dalībnieki bija vienoti, ka biznesa asociāciju veidošana ir tā, uz kuru būtu noteikti jāfokussējas. „Kāpēc Latvijas valdībai neveidot ko līdzīgu globālajam skotu profesionālu tīmeklim?” retoriski jautāja I.Ījabs. Latviešu diasporu organizāciju uzdevums būtu identificēt latviešu profesionāļu un iesaistīt sadarbībā.

Latviešos pārāk dziļi iesakņojies „viensētas” sindroms, kas kavē daļību organizācijās un tādējādi traucē Latvijas iestādēm apzināt un izmantot ārzemēs esošo latviešu potenciālu, atzina I. un P.Zilgalvi. Piemēram, starp valsts diplomātiem un ES institūcijās strādājošiem vāciešiem, arī igauņiem, pastāv neformāla sadarbība. Tas viņu valstīm ļoti palīdz. Latviešiem šāda sadarbība nav organizēta. Līdzīgas domās bija arī latviešu biedrības Beļģijā pārstāvis A.Austers, norādot, ka problēma nav ideju trūkums, bet gan cilvēku attieksme pret sadarbību. Nevēlēšanas iesaistīties biedrībās nereti tiek piesepta ar dažādām atrunām par biedrību defektīvo darbu. Tajā pašā laikā trūkst izpratnes par to, ka biedrības ir ierobežotas savos cilvēkresursos un bez naudas līdzekļu kumulācijas nevar realizēt kvalitatīvi jēdzīgu projektus.

Diskusija tika noslēgta ar jautājumu par **diasporas organizāciju attiecībām ar valdību**. Viena no patreizējām problēmām, šķiet, ir ne tikai trimdas, bet arī jaunās emigrācijas latviešu gan politiska, gan emocionāla atsvešināšanās no Latvijas sabiedrības, kā arī varas elites rezignētā attieksme šīs problēmas risināšanā. Tas, ka emigrācijas latviešiem ir fundamentāli atšķirīgs skatījums uz Latvijā notiekošo, liecina 9. Saimes vēlēšanu rezultāti, jo neatkarīgi no mītnes zemes visur pārliecinošu atbalstu saņēma tagadējās opozīcijas par-

tijas- Jaunais Laiks, Saskaņas Centrs, PCTVL, atzīmēja I.Ījabs.

A.Austera ieskatā tas liecina, ka, lai arī jaunās emigrācijas pamatā ir ekonomiski motīvi, tomēr līdzīgi kā vecā trimda, arī tā pēc būtības ir izraidīto diaspora. Par to, ka jaunās emigrācijas latviešos nav vēlmes atgriezties dzimtenē emocionālu apstākļu dēļ, liecināja arī A.Zemītis un citi debatētāji. Latvijas sabiedrība nenovērtē, cik daudz Latvijai dot emigrācijas latvieši, jo trūkst informācijas, atzina L.Vaiče. Lietuvā ir speciāls emigrācijai velūts iknedēļas TV raidījums. Latvijā arī tāds varētu būt. Tas, ka sabiedrību šāda informācija interesētu, apliecināja portāla www.latviesi.be redaktors I.Bērziņš. Mēdiji labprāt publicējot portāla sagatavotos pārskatus par pasaulē svinētajiem latviešu svētkiem.

Latvijas valdība ir izstrādājusi programmu diasporas atbalstam ar mērķi veicināt latviskās identitātes saglabāšanos emigrācijas latviešos un viņu atgriešanos Latvijā, tomēr tās fokuss nav pietiekami precīzs, lai nodrošinātu nozīmīgu efektu, secināja runātāji. Kā atzīmēja I.Ījabs, programma tās patreizējā veidolā ir orientēta uz etnogrāfisko vērtību popularizēšanu un tai trūkst orientācijas uz profesionālu cilvēku, uz emigrācijas latviešu potenciāla izmantošanu. No otras puses, kā norādīja J.Audariņš, Latvijas ekonomiskā vide, būdama lielā mērā orientēta uz Krieviju, neizjūt vajadzību pēc labi izglītotiem emigrācijas latviešiem. Tas, protams, atspoguļojas valdības programmā. „Lai nāk ar naudu, bet padomus patur ārzemēs”, ir nemainīgs augstu stāvošu politiķu uzstādījums attiecībā pret emigrāciju.

Dažādi viedokļi izskanēja par valdības piešķirtajām dotācijām diasporas organizācijām (vi-dēji 60 tūkst. latu gadā). No vienas puses, kā norādīja N.Kamergrauzis, trimdai nav morālu tiesību šo naudu pieņemt, zinot, ka Latvijā ir tik daudzi trūkcietēji. No otras puses, kā paskaidroja J.Audariņš, lielākā daļa no šīs naudas nonāk pie latviešiem Krievijā un ka bez tās daudzas mazās kopienas nevarētu pastāvēt. „Neiedot šo naudu un pazaudēt arī trimdas latviešus nebūtu pareizi”, tā J.Audariņš. Interesantu faktu salīdzinājumam piedāvāja I.Bērziņš, proti, pēc Katastrofu medicīnas centra datiem viena cilvēka vērtība Latvijā ir 200 tūkst. lati, kas nozīmē, ka valdības acīs visa emigrācija, kura Latvijai ik-

gadus sarūpē daudzus miljonus latu, ir nieka 1/3 cilvēka vērtā. Ja maksā valstij, tad ir tiesības no tās saņemt arī zināmus pakalpojumus.

ĒLA priekšsēdes D.Luters-Thuemmel ieskatā emigrācijas organizācijām joprojām ir potenciāls, jo būdamas nevalstiskas organizācijas, tās var atļauties tiešāku un atklātāku valodu nekā Latvijas oficiālajās institūcijās. Šim viedoklim piekrita arī J.Audariņš, uzsverot, ka diasporas organizāciju potenciāls politiskajā jomā nav pilnībā izmantots. Ļoti efektīgi darbojas Amerikas Latviešu apvienība, kā to apliecināja Gruzijas piemērs. Arī citām latviešu organizācijām, sadarbībā ar draudzīgo tautu diasporām, būtu jāizveido tik pat labs mehānisms Krievijas propogandas neitralizēšanai. I.Ījabs un G.Apals gan ne-bija tik pozitīvi noskaņoti un iezīmēja robežu sadarbībai starp organizācijām un valdību, proti, organizācijas nebūtu jāuzskata par valsts struktūru izpalīgiem, pretējā gadījumā tiktu ierobežota šo organizāciju kā pilsoniskās sabiedrības daļas spēja brīvi reaģēt uz notikumiem. Ir lērums negatīvu precedentu, kad bezierunu lojalitāte ir novedusi pie neveiksmēm, piemēram, Armēnijas gadījumā.

20. septembra diskusija ļauj izdarīt vairākus secinājumus.

Organizācijām: (1) jāreķinās ar to, ka pastāv objektīvi apstākļi, kas liedz latviešus apvienot plašās organizācijās; (2) jāklūst elastīgākām biedru politikā, jo identitātes aizsardzība vairs nav tik aktuāla kā agrāk; jāreķinās ar cilvēkiem, kuriem interese par latviešiem, bet nerunā latviski; (3) jāveic funkciju audits, atsakoties no cilvēkietilpīgiem pasākumiem un plašāk izmantojot modernās tehnoloģijas; (4) labāk jālīdzsvaro kultūras, biznesa un politiskās aktivitātes. **Tautiešiem:** (1) agrāk vai vēlāk atrautība no latviešu sabiedrības radīs diskomfortu, kuru nevarēs mazināt caur neformāliem tusiņiem piemēram situācijā, kad bērni nevēlēšies runāt latviski; (2) latvietība un Latvijas kultūra nav bezmaksas produkts, tā prasa resursus, tāpēc katra indivīda ieguldījums ir no liela svara; (3) pacietība iepazīstoties ar tautiešiem no dažādām kultūrām paver plašus kontaktu apvārsņus. **Valdībai:** (1) jāprecizē diasporas programma, tās centrā izvirzot cilvēka potenciālu; (2) jāuzlabo Latvijas sabiedrības informētība par emigrācijas aktualitātēm, lai tādējādi mazinātu atsvešinātību; (3) jāturpina samērīga diasporu organizāciju aktivitāšu līdzfinansēšana. ▲

Indulis Bērziņš

Juris Audariņš

Mārtiņš Sausiņš

Dubultārzemiece vai dubultsavējā? Beļģija

A.Kaspars, K.Biezais

Foto: A.Austers un no privātā arhīva

Anna Paklons-Dundure ir **septiņu** bērnu māte, Anna zina vismaz **septiņas** valodas, un viņai ir vairāk nekā **septiņi** desmiti gadu. Istenībā viņai jau ir astoņdesmit viens, bet, ja viņai būtu vien kādi septiņdesmit, Anna pasmiotos un iesauktos: „Septiņdesmit? Vai man dieniņ, tad jau cilvēks ir jauns!”

Bet, vai man dieniņ, viņa ir jauna arī savos astoņdesmit ar astīti! Nu nevar ne viņas sejā, ne stājā saskatīt gadu ēnu. Anna, tā vien šķiet, dzirkstī kā tāds labs šampanietis: ar smaidu, ar prieku, ar jokiem un dziesmu.

Jā, ar dziesmu Anna ir lielos draugos. Kad kādreiz Leonam, viņas vīram, korporācijas biedri studentu vakaros blāvuši: „*Leo, Leo une chanson!*”, * viņš parasti deleģējis viņu, savu sievu, atceras Anna.

Un viņa vienmēr dziedājusi, parasti savā astotajā – latgaliešu valodā. Kaut vai, piemēram, šo: „*Eime, eime moušenas pa upeites molu, oi ja, oi ja – pa upeites molu...*”**, iesāk Anna.

Jāatzīmē, ka arī mūsu sarunas laikā Anna Paklons - Dundure dzied daudz, ik reizi pārjautādama: „*Vai zīnāt šo dziesmu?*” Jāatzīst, neko daudz jau mēs nezīnām gan... skaļi neatzīstamies, bet Anna, kā nezināšanu nojauzdama, kautri bilst: „*Es te gribēju jums tikai drusiņ nodziedāt...*”

Ceļš uz Annas Paklons-Dundures ģimenes lauku īpašumu, kas atrodas 150 km attālumā no Briseles, ir skaists. Rudens Ardēnos krāsas šogad nav žēlojis, jo, pat krēslai metoties, ielejā labi var saskatīt spilgtus krāsu rakstus kā Latgales villainēs, krāšņiem ornamentiem sarežģītās rokdarbu tehnikās izšūtus. Tomēr, iebraucot mazajā ciematā, satumst pavisam, un atrast Paklonu ģimenes māju ir jādūdz vietējiem.

Ceļa malā esošās kafejnīcas darbiniece, protams, te visus pazīst, un viņai ir savs redzējums, ko viņa uzskata par vietējiem.

- *Ak, jūs meklējat to ārzemnieci? Tepat jau tā māja ir, tikai tajā praktiski neviens nedzīvo...*

Aha, tur jau viņa ir: sīka, sprigana, draiskā zēngalviņā apcirptiem matiem, jauneklīgi zilās džinsu biksēs ģērbusies, stāv pie savas ģimenes mājas plaši atvērtajām durvīm un vedina iekšā, tikai vēl, ejot garām Suzuki Jimny, kas stāv turpat, garāžā, uz mirkli piestāj un lepnī

noteic:

- *Tas ir mans džīps!*

Šo ģimenes lauku māju viņi ar vīru nopirka jau 1964.gadā, lai viņiem un viņu septiņiem bērniem būtu kāda atslodze no pilsētas; tad viņi paši dzīvojuši Briģē. Tagad šis ģimenes īpašums nodots meitas Mīrjamas apsaimniekošanā.

Redzams, ka ciemiņus Annai uzņemt patīk – uz plīts jau stāv pagatavots vakariņas, mājā omulīgs siltums.

- *Vai Mozeles baltvīns būs gana labs, pārjautā saimniece?*

Esot tik tuvu Mozeles ielejai (Vācija), esot jādzer tas, skaidro Anna.

Arī Francijas robeža tikpat kā ar roku sasniedzama, vien kādi nieka 10 km starpā, laikam jau tāpēc vakariņas ieturētas, šķiet, *a la mode**** franču-beļģu:

biezeņzupa, liellopa gaļas sautējums ar tomātiem, sutināti cigoriņi, sarkanvīns, siers. No beļģu aliem gan Anna neko nesaprotot.

Izskatās, ka Anna pa šiem sešdesmit gadiem, dzīvojot ārpus Latvijas, ir aizmirsusi, ka latviskam vēderam šādas biezeņzupas tā kā ne visai...

Ā, nē, Anna zina gan! Izrādās, viņa jau ceturto gadu pastāvīgi dzīvo Latvijā, un par šejienes ļaužu tā iecienīto biezeņzupu viņai ir savs stāsts.

Reiz savos „*Kozukolnūs*”, Latvijas lauku mājā, esot ielūgusi ciemos mērnieku ar visu ģimeni un gribējusi padīzoties, tā teikt, ar smalkiem ēdieniem. Uzvarījusi šo pašu biezeņzupu...

- *Kā viņš mani lāmāja, kā viņš mani lāmāja!* Smej Anna.

Kāpēc nolēmāt braukt atpakaļ uz Latviju, jums taču neviens no bērniem tur nedzīvo?

- *Bet garīgi es esmu tur, es tur esmu dzimusi, tā ir mana dzimtene! Es tur gāju skolā. Un es tur esmu derīga: maniem kaimiņiem, piemēram! Es aizvedu viņus pie ārsta. Jā, ir jau tiesa, Latvijā sanāk lētāk ar manu pensiju, bet es jau dodu arī, man jau neko daudz nevajag, – samaksāt ceļu un vēl šo to... Atbrauciet kādreiz pie manis, pat A.Klimovičs, Dienas žurnālists, tur*

ir bijis! Tikai nezīnu, vai vēl ir džīns? Jūs nezīnāt? Viņš tak brauc uz tiem karstajiem punktiem!

Anna aizgrābti stāsta, kā viņas „*Kozukolnūs*” abi diskutējuši līdz vēlai naktij, jo A.Klimovičs, redz, esot izdomājis uzrakstīt par viņu biogrāfiju vai ko tamlīdzīgu. „*Viņš ir ļoooti interesants cilvēks, nu ļoooti!*”, Anna ir sajūsmināti izsaucas izstiepjot burtus o, „*..un gudrs!*”

Annai ļoti patīk sava dzimtā, un viņa par to ir gatava stāvēt un krist, protams, viņai arī patīk uzņemt ciemiņus.

- *Atbrauciet kādreiz uz Ludžu, tur tads stūris pilsētā, es jums parādīšu, no kura var redzēt piecus sešus ezerus! Mani tur pazīst, un zina par mani vairāk nekā es par viņiem, kaut vai saviem kaimiņiem, piemēram. Katrs policists, kad es pabraucu garām ar savu džīpu, mani sveicina.*

Vai jūs dzīvojat savās bijušajās tēva mājās?

- *Nē, tur vairs pat akmens uz akmens nestāv..., es nopirku vienu lauku māju ar 5 ha zemes.*

Vai jūs dzīvojat tur viena pati?

- *Jā, protams, lauka vidū. Bet man ir brīnšķīgi kaimiņi! Redzāt, cik daudz malkas man! (Rāda fotogrāfiju). Un cik labs ir Viktors, viņam pat nevajag prasīt, atnāk un nopļauj zāli; es viņam vedīšu beļģu alus mucīnu. Viņš jau nekad pats neprasa - ļoti smalkjūtīgs, bet Jānis,*

kurš nomira no dzeršanas, vienmēr kad aizņemās naudu, atdeva atpakaļ. Sākumā viņš man teica: „ārzemiece”, bet vēlāk jau sadraudzējāmies.

Uz Beļģiju Anna atbrauc tikai dažas reizes gadā, kad ir kāda nepieciešamība vai savus bērnus gribas apciemot. Ceļu turp un atpakaļ starp abām valstīm viņa parasti mēro ar savu slaveno džīpu, tiesa gan, līdz Rīgai atvīzinot ar prāmi no Libekas ostas.

Kā tad tā, Anna, jūs te atbraucat tikai dažreiz?

- *Es tagad atbraucu uz nedēļu, jo man Beļģijā ir veselības apdrošināšana, bet uz Rīgu jābrauc 300 km no maniem „Kozukalniem”, arī vēlēt es braukšu jūnijā uz šejieni.*

Annai Paklons-Dundurei ir divas pilsonības – Beļģijas un Latvijas. Pēdējo viņa ieguva, kad vēl tas bijis iespējams: Latvijas pilsonību viņa pieprasīja nekavējoties, uzreiz pēc neatkarības. Taču viņai ir arī dubultpienākumi un dubultnodokļi! Taču par to jau viņa nesatraucas un nesūdzas, galvenais, ka Annai Latvijā patīk: kaimiņi labi, un viņa tur jūtas noderīga. Tikai isti atbildēts nav jautājums, kurai vietai viņa pieder vairāk, un kura zeme viņu

- Latvija, pusgadsimts un biezeņzupa pa vidu

uzskata vairāk par savējo, ja gan Beļģijā, gan Latvijā Anna ir ārzemniece?... Bet viss laikam ir pārāk cieši sasaistīts, un pastāv arī dubultattēls.

Pastāstiet, kāpēc Jūs savulaik izbraucāt no savas skaistās Latgales?

- *Es atstāju Latviju 1944.gadā, vācu okupācijas laikā, vācieši paņēma mani kā kailnieci tieši no ielas: viena kleita mugurā, kēlkatīņas kājās.*

Laimīgas sagādīšanās pēc latviešu leģionāri Annu atbrīvoja, taču mājas atgriezties viņa neriskēja, jo 1944.gada oktobrī Latvijai atkal tuvojās krievu armija, un Anna evakuējās uz Vāciju. Viena pati. Bez ģimenes. Septiņpadsmit gadus.

Bet Annas, toreiz Dundures, ģimene bija liela, vecākiem viņi bija veseli divpadsmit! Anna rāda ģimenes

fotogrāfiju, kur visa lielā ģimene vēl kopā. Droši vien, ikreiz, kad Anna aplūko šo bildi, viņas sirds sažņaudzas, jo visi kopā viņi palika tikai uz šīs fotogrāfijas... Karš, bēgļu gaitas, Sibīrija, ar to, šķiet, viss ir pateikts...

Tēvs mirst 1947.gadā Sibīrijā, māte, lai kā arī Anna steidzas un lido ar vienu pirmajiem Lufthansas reisiem uz Latviju 1991.gadā, jau ilgi pirms meitas atgriešanās, gadus divdesmit, par satikšanās vietu ir izvēlējusies Miķeļa kapus Rīgā...

Vācijā meitene kādu pusotru gadu pamācījās arī baltiešu dibinātajā Baltijas universitātē. Iespējams šīs studijas vēlāk viņai ļāva bez grūtībām pabeigt Lēvenes universitāti, kad viņa, ar bīskapa Sloskāna**** palīdzību nonāca Beļģijā. Bīskaps Annai arī atradis audžu ģimeni, lai viņa varētu iemācīties franču valodu.

Studijas universitātē izradījās liktenīgas arī personīgajā jūtū dzīvē, tur Anna iepazīnās ar savu nākamo vīru Leonu, ar kuru 1950.gadā viņus salaulāja tas pats bīskaps Sloskāns. Nu blakus beļģu iecienītajam „la letonienne”***** viņu devēja arī par Paklona kundzi. Jā, vīrs viņai nebija

nekāds beļģis, Leons bija no Latgales, tāpat kā viņa, rēzeknietis.

Tā nu viņi Briģē nodzīvo gadus trīsdesmit, Leons strādā par galveno bibliotekāru Eiropas koledžā, bet viņa, lai arī zvērināts tulks no latviešu- flāmu valodas, lielākoties audzina bērņus un ir mājsaimniece. Bet Briģē viņa ir vienīgā, kas zina krievu valodu, un Anna tiek iesaistīta gidu padarīšanās. Daudzus gadus viņa ir krieviski runājošo tūristu grupu vadītāja Briģē. Krieviski runājušās grupas nav jau tikai no bijušās Padomju savienības, bet arī no daudzām citām slāviskas izcelsmes valstīm.

Interesants fakts – vienreiz, kad Briselē norisinājies pasaules kongress kosmonautiem, Annai bijis tas gods vadīt viņiem ekskursiju pa Briģi.

Vai dzīvojot Beļģijā bija kāda iespēja zināt kaut ko par Latviju?

- *Nē, nebija nekādu iespēju.*

Vienīgais mēģinājums sazināties ar tuviniekiem bijis pēc Saules ģimnāzijas pabeigšanas Vācijā: viņa šo faktu gribējusi darīt zināmu, un radniekiem aizrakstījusi vēstules uz vairākām vietām Latvijā, kā par brīnumu sev, saņēmusi arī atbildi.

Vēlāk dzelzs priekšskars nolaidies arvien zemāk un zemāk..., un nekādas ziņas par tuviniekiem līdz pat Latvijas neatkarībai nav bijušas.

Vai uz to brīdi izslēdzāt Latviju no sirds?

- *Nē, nekādā gadījumā. Un kad man viens flāms teica: Madam, Latvija nepastāv! Es saku: kā???. Viņa tur ir, Baltijas jūras krastā!*

Kā radās doma par Baltijas Informācijas centru?

- *Bija pieprasījums no Beļģijas iedzīvotājiem par Baltijas valstīm, viņi gan mēģināja iet uz Padomju Savienības vēstniecību un kaut ko uzziņāt, bet, protams, vēstniecība nekādu informāciju nesniedza. Baltijas Informācijas centru faktiski strādājam mēs ar E.Gulbi, viņš arī rūpējās par telpām, deva tās par velti. Es apkopāju informāciju, arī par velti, smeļ Anna, idejas vārdā, tā teikt. Vispirms es nolāsiju vispārīgātojošu kursu, radīju kartes, tikai pēc tam stāstīju par lietu. Gribējam pieslēgt arī igauņus darbam, bet praktiski nekās no tā nesānāca. Vajadzējis jau*

sniegt informāciju par visām trim Baltijas valstīm, biznesa iespējām un tamlīdzīgi, bet es nevarēju būt objektīva... Es vienmēr tik to Latviju bīdīju pa priekšu, vienmēr tik Latviju...

Ko jūs ieteiktu tiem latviešiem, kuri atbrauc uz Beļģiju?

- *Lai viņi savā sirdī domā pozitīvi, redz svešo un pieņem to, tas ir vajadzīgs ne tikai latviešiem, bet visiem, kas iebrāuc svešā zemē. Lai latvieši būtu sirsniņģi un lai neskerietu tikai pēc naudas, lai tas*

nebūtu galvenais. Latvieši ir laba tauta, tikai jātiecas pēc intelekta, pēc izglītības. Ir viens psalms, kuru es vienmēr sevi skaitu. Netiesājiet, lai jūs netopot tiesāti, jo, ar kādu tiesu jūs tiesājat, ar tādu jūs tapsit tiesāti.

Pašā vasaras vidū Latvijā svin Annas dienu, senie latvieši to dēvēja par saimniecību dienu. Ap 26.jūliju dārzā ienākas jaunie kartupeļi, pirmie burkāni, kāds kāposts, kauj pirmo aunu un vāra ...latvisku zupu.

Starp citu, Annas biezeņzupa bija garšīga. Atklašu jums mazu noslēpumu: lai biezeņzupa būtu tāda kā enerģiskāka, saimniece klāt pievieno tomātus. Taču biezeņzupas receptes nebūs, lai jūs mani un Annu nelamātu.

Annas ieteikumi cigoriņu pagatavošanā: cigoriņus nomazgājiet kārtīgi, nogrieziet galiņus, tos iepiparojiet, iesāliet. Podā apakšā ielieciet sviestu, uzlieciet virsū šķīvi smagumam, tad poda vāku virsū un sautēt uz mazas uguns līdz mīksti.

* fr.Leon, Leon vienu dziesmu!

** Ejam, ejam, māsiņas, pa upītes malu!

*** fr. Pēc kādas gaumes

**** Bīskaps profesors Boļeslavs Sloskāns (1893 - 1981), katoļu garīdznieks.Pēc kara B.Sloskāns 1946. gadā pārcēlās uz Beļģiju, lai organizētu un vadītu latviešu katoļu studentu studijas, kā arī palīdzētu citiem latviešu jauniešiem neatkarīgi no viņu konfesionalās piederības. Viņa vadībā tika sagatavoti astoņi latviešu katoļu priesteri, bet palīdzību saņēma vairāk nekā trīsdesmit citu studentu, kuriem radās iespēja studēt Beļģijā, Holandē, Spānijā un citur.

*****fr. latviete

Latviešu jaunieši Briselē

Ingūna Laizāne, Kārlis Biezais; foto Irita Kīse

Viņi ir Beļģijā ne tādēļ, ka būtu to ļoti vēlējušies. Viņi ir šeit, jo te ir viņu ģimenes. Desmitiem latviešu bērnu Beļģijā sāk jaunu dzīvi, tātumā no vecajiem draugiem un ierastajām ikdienas gaitām. Kā viņi šeit jūtas? Kā redz Latviju un Beļģiju? BLZ tiekas ar četriem jauniešiem, kas mācās Eiropas skolā. Trīs no viņiem mācās skolā pēdējo gadu, pēc kura jādomā, ko iesākt tālāk.

PAR SEVI

Ieva: Man ir bieži nācies mainīt skolas. Brīvajā laikā lasu. Pārsvārā filozofiskas grāmatas. Nodarbojos arī ar jogu un spēļu volejbolu.

Kristaps B: Man šī ir tikai otrā skola, kurā mācos. Iejusties bija diezgan viegli. Pusgada laikā pazuda valodas problēma. Man patīk nodarboties ar sportu. Eju uz sporta zāli, dažkārt skrienu. Patīk lasīt, bet tam nesanāk laika.

Miķelis: Jau piecu gadu vecumā aizbraucu no Latvijas. Vispirms trīs gadus biju Šveicē, tad četrus gadus Ņujorkā. Pēc tam Latvijā. Uz Briseli atbraucu pirms gada. Nodarbojos ar brazīļu cīņas sportu *capoeira*. Lasu, pārsvārā piedzīvojumu, fantastikas grāmatas.

Kristaps D: Mans stāsts ir tāds pats kā Miķelim, jo esam brāļi. Šī jau ir astotā skola, kurā mācos. Hobbiji - lasīšana un sports. Pārsvārā patīk grāmatas par vēsturi. Šobrīd, piemēram, lasu Veco Stenderu.

SKOLA

Kāds bija pirmais iespaids, aizejot uz Eiropas skolu?

Miķelis: Paradīze...

Kristaps B: Stress pirmajā stundā, bet pēc tam sapratu, ka varēs viegli tikt cauri. Vienīgais, par ko man bija liels šoks, bija tas, ka šeit, atšķirībā no Latvijas, testus un kontroldarbus nevar pārrakstīt.

Kristaps D: Te katram ir savs stundu

saraksts, nav tā, ka klasei visas stundas ir kopā.

Kā atšķiras mācības šeit un Latvijā?

Miķelis: Latvijā bija daudz grūtāk.

Kristaps D: Latvijā ir jāmācās teorija no grāmatām. Jāiekaļ no galvas. Šeit to visu izrunā.

Kristaps B: Te lielāku praksi var iegūt. Tu tiec iesaistīts, viss tiek parādīts ar piemēriem. Te ir aparatūra eksperimentiem, kas Latvijā ne visur ir.

Ieva: Es gan tā neteiktu. Man liekas, ka Latvijā ir vieglāk. Man vienmēr ir bijuši tikpat labi, ja ne pat labāki skolotāji, kā šeit. Es gan piekritu tam, ka, piemēram, fizikā, Latvijā liek iekalt formulas, bet citos priekšmetos, es uzskatu, ka ir tieši tāpat, kā šeit.

Miķelis: Latvijā skolotāji nebija tik draudzīgi. Bļauj virsū, it kā tev būtu ienaidnieki.

Kristaps D: Latvijā, piemēram, vēsture bija tikai datumi un kas notika. Te mēģina izstāstīt, kāpēc tas notika.

Ieva: Es atkal nepiekritu, vienkārši gājām dažādās skolās Latvijā. Kas man Latvijā nepatika, bija, ka vēsturi mācīja no Latvijas skatu punkta, it kā Latvija būtu pasaules centrā, un caur to noritēja visi notikumi.

Kristaps B: Bet arī šeit angļu sekcijā var novērot, ka vēsture tiek rādīta caur Anglijas viedokli.

Miķelis: Man šķiet, ka ir interesantāk mācīties angļiski, vairāk var atcerēties.

Ieva: Tā kā tā nav tava mātes valoda, tu pievērs tam lielāku uzmanību.

Kristaps D: Man tieši ir problēmas ar latviešu valodu. Es latviešu valodu mācos tikai piecus gadus un reizēm ir grūti saprast gramatiku.

Ieva: Tā jau ir visiem. Es atbraucu no Latvijas, un mana skolotāja saķēra galvu. Man ir bagāta valoda, bet gramatika - nu tā. Es vairāk esmu lasītājs, nekā rakstītājs.

Vai esat kādās jauniešu organizācijās, vai piedalāties kādos projektos?

Ieva: Es labprāt piedalītos visur, bet man ir valodas barjera. Pagājušajā gadā man tas drusku kremta, jo Latvijā es biju ļoti aktīva.

Miķelis: Šeit arī skolā nemaz nav tik daudz to pasākumu.

Kā ir ar disciplīnu? Beļģijas skolās taču sledz vērtus, vai ne?

Kristaps B: Mazākās klases nedrīkst iet ārā brīvdzīvē. Sākot no desmitās klases jau var. Bet, ja ir neattaisnoti kavējumi, var uz nedēļu noņemt atļauju iet ārā.

Kristaps D: Atceros, ka Latvijā tramdēja smēķētājus, bet šeit pie vērtiem speciāli smēķētājiem iekārtota vieta. Un skolotāji smēķē kopā ar skolēniem. Pusdienu pārtraukumu kādi 50 cilvēki tur stāv.

Miķelis: Ja tu neesi uz stundu, skolotājs uzraksta un lapiņas un izliek ārā, pēc tam uz sienas uzliek lapu, kurš nav bijis kurā stundā un kāpēc.

Kristaps D: Te ne ar vienu neauklējas. Viņi var vienu izmest, un paņemt citu vietā. Uz šo skolu cilvēki stāv rindā.

Kristaps B: Tādiem, kuriem draud izmešana, var piedāvāt līgumu. Viņi mācās ārpus Briseles internātskolā, un ja pusgada laikā ir normālas atzīmes un uzvedība, viņus ņem atpakaļ.

Kā jūs kā latvieši jūtaties skolā?

Kristaps D: Ja paskatās, šajā skolā ir daudz dažādu kultūru, no visām Eiropas valstīm.

Kristaps B: Dažādas valodas, dažāda uztvere. Pārsvārā turas kopā tautības - franči ar frančiem, latvieši ar latviešiem. Protams, gadās arī, ka samaisās. Atkarīgs no cilvēkiem, kas atbraukuši.

Kristaps D: Īstenībā vairāk pa reģioniem. Latvieši tusē ar igauņiem, lietuviešiem.

Ieva: Man gan viena no labākajām draudzenēm ir itāliete.

Kristaps D.

19 gadi

Ikšķile

Briselē ceturto gadu

Kristaps B.

18 gadi

Rīga

Briselē ceturto gadu

Miķelis: Reizēm gadās arī konflikti starp grupām. Ir pat policija saukta.

Kristaps D: Itāli parasti nāk prasīt - ejam uz kautiņu ar portugāļiem? Mēs sakām - nē, nē, nē.

Kristaps B: Pirmajā gadā arī mani par krievu nosauca, un gribēju jau dot pretī, bet tad sapratu, ka viņi jau to nopietni nedomā. Viņi nesaprot, ka tas var būt apvainojums, nevis parasts joks.

Ieva: Šogad kopējā klases bildē angļi un īri izdomāja, ka visiem austrumeiropiešiem jāsaģērbjas kā komunistiem. Viņi paši būtu rietumnieki, glītos uzvalkos. Angļu grupiņa vispār ir ļoti nepatīkama.

Kristaps B: Viņi ir garlaicīgi. Viņi ir kā bērni.

Miķelis: Man liekas, ka daudzi franči ir baigi iedomīgi.

Kristaps D: Franči vispār man patīk. Ar viņiem var tā normālāk patusēties. Zviedri arī ir patīkami.

LATVIJA

Cik daudz cilvēki zina, kas ir Latvija? Ar ko viņiem Latvija asociējas?

Kristaps B: Zina visai maz.

Miķelis: Asociējas ar Krieviju vai ar šņabi. Bet gadās arī, ka zin. Un pat cilvēki, no kuriem to nemaz negaida.

Ar ko jūs sākat stāstīt par Latviju?

Miķelis: Meitenes.

Kristaps B: Meitenes.

Miķelis: Un daba. Un Latvijā cilvēki ir laimīgāki.

Kristaps B: Laimīgāki?

Miķelis: Nu labi, varbūt prot labāk izklaidēties.

Kristaps B: Es mēģinu izskaidrot, kas ir Jāņi.

Miķelis: Vecrīga.

Kristaps D: Ja kāds prasa par Latviju, tad negribas uzreiz teikt, ka tā ir kādreizējā komunisma 50 gadu nebrīvē bijusī valsts. Kāpēc visiem uzreiz tas drūmākais jāredz?

Kristaps B: Vajag stāstīt to labāko.

Kādi jums šķiet tie latviskākie simboli?

Miķelis: Ozols, jāņu siers. Alus. Balzāms

arī.

Ieva: Brīvības piemineklis. Rupjmaize, man liekas.

Miķelis: Kārums. Rosols. Gotiņas.

Ieva: Kas man liekas ļoti latvisks, tas ir linu audums un visādi izšuvumi. Man ļoti patīk arī rakstainie cimdi.

Un ko par Latvijas kultūru?

Kristaps D: Kāpēc? Ja tu aizej uz bāru un saki, ka esi no Latvijas, tu nesāksi stāstīt par kultūru.

Miķelis: Vismaz mūsu paaudze nē.

Ieva: Tas gan nav pie kultūras, bet es stāstītu, ka Latvijā visiem ļoti patīk hokejs.

Kā jūs saņemat informāciju par Latviju?

Ieva: Man mamma izstāsta, ja ir kādas ārkārtējas ziņas. Citreiz paskatos TVnetā, bet tie notikumi liekas pavisam dīvaini, piemēram, par sabrauktām govīm vai ko tamlīdzīgu.

Kristaps B: Visas ziņas ir negatīvas. Es skatos Delfos, kaut ko uzzinu no draugiem. Radinieki Latvijā arī pastāsta.

BEĻĢIJA

Vai jūs sekojat līdzī tam, kas notiek Beļģijā?

Ieva: Ne īpaši. Pagājušajā gadā man bija beļģu draudzenes, un tad bija arī informācija.

Miķelis: Es tikai zinu to, ka Beļģijā valdību nevar izveidot.

Kristaps D: Kaut ko var uzzināt no bezmaksas avīzēm metro.

Ko jūs Latvijā stāstāt par Beļģiju?

Miķelis: Šokolāde.

Kristaps D: Eiropas centrs.

Kristaps B: Tā ir vieta, kur ir Eiropas institūcijas, kur viss tiek izlemts.

Ieva: Es parasti stāstu, ka var nopirkt cigaretes un alkoholu no 16 gadiem. Nē, nu tas atkarīgs, kāda ir publika. Pieaugušajiem jau kaut ko citu. Jauniešiem pastāstu, kas viņiem interesē. Piemēram, kaut vai to, ka Amsterdama ļoti tuvu.

Miķelis: Tuvu arī Londonai, Parīzei, Vācijai.

Kristaps D: Tā jau pati Beļģija nav pārāk interesanta. Maza valsts.

Ieva: Es parasti pastāstu, ka te ir trīs valodas. Arī to, ka viņi grib sadalīties.

Ir dzirdēts, ka Briseli uzskata par neinteresantu pilsētu. Vai piekrist?

Ieva: Nē, man šķiet, ka te ir ļoti daudz, ko apskatīt. Mākslas muzejs, karaļpils, lielais laukums.

Kristaps D: Tas varbūt ir tāpēc, ka Brisele nav nekad bijusi tik slavēta, kā apkārtējās pilsētas - Londona, Parīze.

18. NOVEMBRIS

Vai jūs ģimenē atzīmējat 18.novembri?

Kristaps D: Jā.

Kristaps B: Jā. Vairāk vai mazāk. Parasti pasēžam, ir svētku vakariņas.

Kā būtu jāsvin 18. novembris?

Ieva: Ar salūtu, ar armijas parādi.

Kristaps D: Kaut vai vienkārši aizdedzināt svečīti. Tam nav jābūt nekam liels. Galvenais, lai tu apzīnies, ka tā ir valsts dzimšanas diena.

Ieva: No otras puses, ja tas nebūs nekas liels, cilvēki aizmirsīs par to. Kad es biju maziņa, liels notikums bija braukt uz krastmalu skatīties salūtu.

Vai skolā arī atzīmē šo dienu?

Kristaps D: Kā visām valstīm neatkarības dienā, paceļ karogu. Vienu gadu gan sajauca ar Lietuvas karogu.

Ieva: Šogad skolā kopā ar mazajiem spēlēsīm prāta spēli. Būs jautājumi par Latviju.

Ko plānojat pēc skolas? Kā ar ģimeni?

Kristaps: Izmācīšos universitātē un gribētu atgriezties Beļģijā, jo man šeit patīk.

Ieva: Mācīšos universitātē. Es noteikti būšu no tiem, kas varbūt vispār neapprecēsies vai bērni būs vēlu.

Kristaps B: Lai veidotu ģimeni, vispirms ir jāspēj tā uzturēt. ▲

Ieva
18 gadi
Suntaži
Briselē otro gadu

Miķelis
18 gadi
Ikšķile
Briselē otro gadu

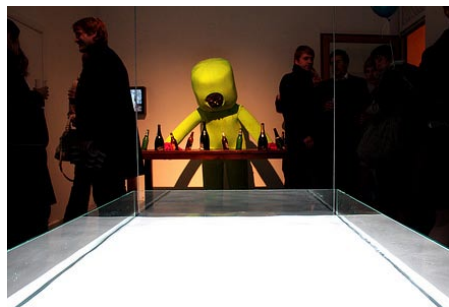

Foto: Heinrihs Puciriuss

Riga Night Brussels ietvaros septembra sākumā notika divi pasākumi: Latvijas jauno mākslinieku instalāciju izstāde **Fluid State** un **Riga Night Brussels** ar vīdžejiem, didžejiem un filmām no Latvijas.

Vēl gatavojoties šiem notikumiem, par galveno 'Rīgas nakts' ideju BLZ pastāstīja pasākuma iniciatore Liene Reine - uzsvērt Rīgu kā mūsdienīgu Eiropas metropoli ar radoši bohēmisku gaisotni. Kā tas izdevās?

Liene: Rīga bieži tiek salīdzināta ar Berlīni, ar 70.gadu Ņujorku. Mēs gribējām parādīt ārzemniekiem, ka Rīgai ir potenciāls. Katram laikam ir raksturīgas vietas, kur rodas jaunais un notiek aktīva radošā dzīve. Rīgai ar tās īpašo gaisotni, tās pozitīvi trakajiem, radošajiem cilvēkiem ir visas iespējas kļūt par šādu vietu mūsdienīgu Eiropā.

Riga Night Brussels ideja bija arī sadarbība starp latviešiem un beļģiem. Tā bija lieliska iespēja paskatīties uz sevi no malas. Liekas, ka viens no vislielākajiem mūsu mīnusiem ir tas, ka Latvijā nenovērtē savus iedzīvotājus un to potenciālu.

Patiesībā mums pieder milzīga bagātība: cilvēki! Latvijā ir tik daudz idejām bagātu, lielisku, izpalīdzīgu, radošu cilvēku, kuri ir gatavi darboties. Pasākuma organizēšanas, it īpaši izstādes organizēšanas un uzstādīšanas laikā pārliecinājos, ka latvieši ir saglabājuši zināmu iekšējo trakumu, un mūsu prāts vēl ir elastīgs. Mēs varam viegli atrast risinājumus dažādām problēmām, īpaši praktiskām: latvieši darba nebīstās! Pasākums bija pozitīva atbilde visiem nīgrajiem Latvijas nonicinātājiem, kuriem liekas, ka Latvija ir province, kas tikai ražo lētu darba spēku pārējai Eiropai.

Mums, rīkotājiem, bija patīess prieks, ka pasākumu apmeklēja daudzi ārzemnieki: gan izstādi, gan nakts pasākumu. Man vistuvākais bija kompliments no kāda ārzemnieka. Viņš teica, ka šī ir labākā valsts prezentācija, kurā viņš ir piedalījies, jo tā prezentē valsti atbrīvotā, relaksētā veidā. Gribas cerēt, ka Rīgas vārds pēc pasākuma palīdzēs nest arī Latvijas vārdu Eiropā. Un vajag ļauties iedvesmai - ar gribasspēku un entuziasmu viss ir iespējams!

Vēlos pateikties visiem, kuri mūs atbalstīja, un visiem, kuri ieradās! Daudz laimes Latvijai dzimšanas dienā! ▲

Latvijas vēstniecība informē

Šī gada augustā notika divas tautas nobalsošanas: par Satversmes grozījumiem un par grozījumiem Pensiju likumā. Tie Latvijas pilsoņi, kas atradās Beļģijā, savu viedokli tautas nobalsošanā varēja paust arī Latvijas vēstniecībā.

2.augustā notikušajā tautas nobalsošanā "Par likumprojektu "Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē"" Beļģijā piedalījās 154 balsotāji, kas bija 6.augstākais aktivitātes rādītājs no visām ārvalstīm. 143 vēlētāji nobalsoja "Par", 11 vēlētāji – "Pret". Tā kā kopējā vēlētāju aktivitāte tautas nobalsošanā bija 42 procenti no visiem balsstiesīgajiem vēlētājiem (mazāk par vajadzīgajiem 50%), tad

likumprojekts netika pieņemts.

2008.gada 23.augustā notikušajā tautas nobalsošanā par likumprojektu „Grozījums likumā „Par valsts pensijām”” Beļģijā piedalījās 45 vēlētāji, kas līdzīgi kā iepriekš bija 6.augstākais rādītājs no visām ārvalstīm. No Beļģijas vēlētājiem 44 nobalsoja "Par", bet viens – "Pret". Kopumā tautas nobalsošanā piedalījās 38,2 procenti no pēdējās Saeimas vēlēšanās piedalījušos vēlētāju skaita (mazāk par vajadzīgajiem 50%), līdz ar to likumprojekts tautas nobalsošanā netika pieņemts.

Vēstniecība atgādina, ka vecā parauga pilsoņa pase, kas tika izsniegta līdz 2002.gada 30.jūnijam,

vairs nav derīgas ceļošanai. Pases, kas izsniegta, sākot ar 2002.gada 1.jūliju (gan zilā krāsā ar skenētu fotogrāfiju, gan sarkanā krāsā ar biometriskajiem datiem), ir ceļošanai brīviizmantojamas. Tāpat atgādinām, ka Latvijas valsts piederīgajām personām pase ir vienīgais ceļošanas dokuments. Beļģijas izsniegtajām uzturēšanās atļaujām kartes formātā (t.s. "ID kartēm") juridiski nav ceļošanas dokumenta statusa un tās ceļojumiem (tai skaitā, ceļojumiem Šengenas zonā) nav izmantojamas.

Ja nepieciešams, jaunu pasi varat noformēt arī ar vēstniecības starpniecību. Tuvāka informāciju varat saņemt vēstniecības mājas lapā: www.am.gov.lv/belgium vai zvanot pa tālruni +32 2344 1682. ▲

Redaktori: Irita Ķīse, Ilona Strupka, Aldis Austers

Latviešu biedrība Beļģijā/ Association Lettonne en Belgique (a.s.l.b.)

Av. Molière 158, B1050, Bruxelles, kontaktiem tel. +32 2 7355052 (Ilga Sebok, vakaros)

ING Bank konts: 340-1825310-02 (IBAN BE32 3401 8253 1002), Ch. de Waterloo 687, B1180 Uccle